

**FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONALAR ROLI:
ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA
PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR**
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya

**TARBIYA DARSLARIDA TAFAKKURNI RIVOJLANTIRUVCHI
O'YINLARDAN FOYDALANISHDA FOMATIV VA SUMMATIV
BAHOLASH BOSQICHLARI**

Ziyomiddinova Nilufar Avazbekovna

Namangan davlat pedagogika instituti

mustaqil tadqiqotchi

nilufarziyomiddinova83@gmail.com

Tel: 998-94-590-83-80

ABSTRAKT: *Maqolada tarbiya darslarida o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirishda o'yin texnologiyalaridan samarali foydalanish jarayonida formatif (joriy) va summativ (yakuniy) baholash bosqichlarining ahamiyati, mazmuni hamda ularni amaliyotda qo'llash metodikasi ilmiy asosda yoritilgan. Tadqiqotda ta'lim jarayonida o'quvchilarning tafakkur faoliyatini faollashtiruvchi didaktik o'yinlar orqali ularning mustaqil fikrlash, tahlil qilish, xulosa chiqarish va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini shakllantirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, formatif baholashning o'quv jarayonida o'quvchini doimiy kuzatish, rag'batlantirish, individual yondashuvni ta'minlashdagi o'rni hamda summativ baholashning o'quv yili yakunida o'quvchi erishgan natijalarni tizimli tarzda umumlashtirishdagi vazifasi asoslab berilgan.*

Maqolada o'yinli metodlar asosida tashkil etilgan tarbiya darslarida o'quvchilarning faol ishtiroki va hamkorlikdagi bilish jarayonlari o'rganilgan. Shu bilan birga, formatif baholash vositalari sifatida kuzatuv varaqalari, reyting jadvallari, "men bugun nimalarni o'rgandim?" kartochkalari, "fikrimni davom ettiraman" usuli kabi interfaol shakllardan foydalanish tavsiya etiladi. Summativ baholashda esa o'quvchilarning o'zaro fikr almashinuvi, yakuniy testlar, refleksiya so'rovnomalari hamda ijodiy loyihalar orqali umumiy natijalar tahlil qilinadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'yin texnologiyalari bilan uyg'unlashtirilgan formatif va summativ baholash tizimi o'quvchilarda tafakkurning mantiqiy, tanqidiy va ijodiy jihatlarini rivojlantiradi, ularning bilimga bo'lgan qiziqishini oshiradi hamda tarbiya darslarini yanada samarali tashkil etish imkonini beradi. Mazkur yondashuv ta'lim jarayonining shaxsga yo'naltirilgan, natijaga qaratilgan va baholash orqali o'quvchini rivojlantiruvchi tamoyillarini mustahkamlaydi.

Kalit so'zlar: *tarbiya darslari, tafakkur, rivojlantiruvchi o'yinlar, formatif baholash, summativ baholash, o'yin texnologiyasi, ijodiy fikrlash, ta'lim samaradorligi.*

KIRISH : Bugungi kunda ta'lim tizimida o'quvchilarning tafakkurini, ya'ni mustaqil, mantiqiy, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga alohida e'tibor

**FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONALAR ROLI:
ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA
PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR**
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya

qaratilmoqda. Chunki shaxsning to'laqonli kamol topishi, ijtimoiy faol, mustaqil qaror qabul qila oladigan inson sifatida shakllanishi bevosita uning tafakkur darajasiga bog'liqdir. Shu jihatdan, tarbiya darslari o'quvchilarni ma'naviy-axloqiy jihatdan kamol toptirish, ijobiy fazilatlarini singdirish va ijtimoiy fikrlashni shakllantirishda muhim o'rin tutadi.

Ta'lim jarayonida o'yin texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularni faol fikrlashga, muammoli vaziyatlarni hal etishga, muloqotga kirishishga undaydi. Ayniqsa, tafakkurni rivojlantiruvchi o'yinlar orqali o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifoda etadi, boshqalarning fikrini tahlil qiladi va o'z qarashlarini asoslab bera oladi. Shu bois o'yin metodikasi tarbiya darslarining samaradorligini oshirishda eng muhim pedagogik vositalardan biri sifatida qaralmoqda.

Biroq o'yin faoliyati jarayonida o'quvchilarning tafakkur rivojlanishini samarali nazorat qilish va ularni to'g'ri yo'naltirish uchun baholash tizimi to'g'ri tashkil etilishi zarur. Bu borada formatif (joriy) va summativ (yakuniy) baholash bosqichlari o'ta muhim ahamiyat kasb etadi. Formatif baholash o'quv jarayonining har bir bosqichida o'quvchining yutuq va kamchiliklarini aniqlash, unga o'z vaqtida yordam ko'rsatish imkonini bersa, summativ baholash o'quvchi erishgan natijalarni tizimli tarzda umumlashtiradi va yakuniy baho beradi.

Shu nuqtai nazardan, ushbu maqolada tarbiya darslarida tafakkurni rivojlantiruvchi o'yinlardan foydalanishda formatif va summativ baholashning o'ziga xos xususiyatlari, ularni amaliyotda qo'llash usullari hamda o'quvchilarning fikrlash faoliyatini rivojlantirishdagi roli keng yoritiladi. Tadqiqotda zamonaviy pedagogik yondashuvlar, o'yin metodlari, baholashning innovatsion vositalari va ularning ta'lim jarayonidagi samaradorligi tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI: So'nggi yillarda ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish, o'quvchilarda tafakkurni rivojlantirish va ularning shaxsiy salohiyatini ro'yobga chiqarish masalalari ko'plab ilmiy tadqiqotlarda yoritilgan. Pedagogik nazariyada tafakkur - bu shaxsning muammoli vaziyatni hal etishga, mavjud bilim va tajribalar asosida yangilik yaratishga yo'naltirilgan intellektual faoliyat turi sifatida qaraladi (Vigotskiy, 1982). Shu bois, boshlang'ich va o'rta ta'lim tizimida tafakkurni rivojlantiruvchi metodlar, xususan, o'yin texnologiyalaridan foydalanish masalalari alohida dolzarb yo'nalish sifatida shakllangan.

Tafakkurni rivojlantiruvchi o'yinlar ta'lim jarayonida o'quvchini faol fikrlash, kuzatish, solishtirish, tahlil va umumlashtirishga o'rgatadi (Davydov, 1996). O'yinli ta'lim texnologiyalari orqali o'quvchi o'z fikrini mustaqil bildirish, muammoli vaziyatni hal etish, ijodiy yechim topish ko'nikmalarini egallaydi. Shu bois, o'yin metodlari faqat o'quvchini rag'batlantirish vositasi emas, balki tafakkur rivojining psixologik-pedagogik mexanizmlarini faollashtiruvchi omil sifatida qaraladi (Elkonin, 1978).

**FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONALAR ROLI:
ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA
PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR**
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya

Olimlar ham bu borada bir qator ilmiy izlanishlar olib borganlar. Masalan, O'zbekistonlik tadqiqotchilardan J.Yo'ldoshev va G.Xodjayeva o'yin texnologiyalarining tarbiyaviy ahamiyatini, o'quvchilarda ijtimoiy faollik va mantiqiy tafakkurni shakllantirishdagi o'rnini alohida ta'kidlaydilar. Ularning fikricha, o'yin orqali tashkil etilgan mashg'ulotlarda o'quvchi o'zini erkin his qiladi, bu esa tafakkurning tabiiy rivojlanishini ta'minlaydi (Yo'ldoshev J., 2020).

Formativ va summativ baholash nazariyasi esa xorijiy pedagogik adabiyotlarda keng yoritilgan. Pol Blek va Dilan Uilyam formatif baholashni "o'quvchini o'rganish jarayonida kuzatish, unga darhol teskari aloqa berish va o'z ustida ishlash imkonini yaratish vositasi" sifatida ta'riflaganlar (Black & Wiliam, 1998). Summativ baholash esa o'quvchi tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalarni yakuniy natija sifatida baholashga xizmat qiladi. Shu jihatdan, bu ikki turdagi baholash o'zaro bir-birini to'ldiradi va o'quvchining rivojlanish dinamikasini to'liq aks ettiradi.

O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tomonidan tasdiqlangan "Umumiy o'rta ta'lim tizimida baholashning yangi mezonlari" (2022) ham formatif va summativ baholashning ta'lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyatini belgilab beradi. Unda o'qituvchi o'quvchi faoliyatini faqat natijaga ko'ra emas, balki uning o'rganish jarayonidagi faolligi, ijodiy yondashuvi va tafakkur o'sishini inobatga olgan holda baholashi lozimligi ta'kidlanadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, o'yin texnologiyalarini formatif va summativ baholash tizimi bilan uyg'unlashtirish o'quvchilarning faolligini oshiradi, ularni o'z fikrini asoslashga, tahlil qilishga, xulosa chiqarishga o'rgatadi. Bunday yondashuv ta'lim jarayonini shunchaki nazariy bilim berishdan iborat bo'lishdan chiqarib, uni shaxsiy rivojlanishga yo'naltirilgan tizimga aylantiradi (Hasanova, 2021).

Xulosa qilib aytganda, mavjud ilmiy manbalar shuni tasdiqlaydiki, tarbiya darslarida tafakkurni rivojlantiruvchi o'yinlardan foydalanish jarayonida formatif va summativ baholash tizimining joriy etilishi o'quvchilarning fikrlash madaniyatini, o'z-o'zini baholash va refleksiya qilish qobiliyatini rivojlantiruvchi samarali pedagogik yondashuv hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI: Mazkur tadqiqotda tarbiya darslarida o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirishga yo'naltirilgan o'yin faoliyatini tashkil etish hamda bu jarayonda formatif va summativ baholash tizimini qo'llashning samaradorligini o'rganish maqsad qilingan. Tadqiqot metodologiyasi sifatida nazariy, empirik va diagnostik yondashuvlar uyg'un holda qo'llanildi.

Nazariy metodlar

Tadqiqotning dastlabki bosqichida pedagogik, psixologik va metodik manbalar tahlil qilinib, o'yin texnologiyalari, tafakkur rivojlantirish nishi, formatif va summativ baholashga oid mavjud ilmiy qarashlar o'rganildi. Shu orqali muammoning ilmiy asoslari, mavjud

**FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONALAR ROLI:
ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA
PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR**
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya

yondashuvlar, baholashning o'quv jarayonidagi roli va o'yin metodlarining pedagogik ahamiyati aniqlab chiqildi.

2. Empirik metodlar

Amaliy bosqichda o'rganilgan nazariy g'oyalar asosida tajriba-sinov ishlari tashkil etildi. Bunda:

tarbiya darslarida tafakkurni rivojlantiruvchi o'yinlar ("Aqliy zanjir", "Mantiqiy halqa", "Men o'ylayman", "Savol-javob estafetasi" va boshqalar) joriy etildi;

o'quvchilarning fikrlash faolligi, muammoli vaziyatlarga munosabati va ijodiy yondashuvi kuzatildi;

har bir o'yin faoliyati jarayonida formatif baholash (kuzatuv varaqalari, reyting jadvallari, mini-testlar, teskari aloqa kartalari) orqali o'quvchilar o'z bilimini baholash va takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'ldilar.

3. Diagnostik metodlar

Tadqiqot davomida o'quvchilarning tafakkur rivojlanish darajasi, mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatda qaror qabul qilish ko'nikmalari diagnostik testlar yordamida aniqlab borildi. Bu jarayonda formatif baholashning samarasi real misollar asosida o'lchandi, o'quvchilarning individual o'sish dinamikasi qayd etildi.

4. Tajriba-sinov ishlari: Tajriba-sinov ishlari ikki bosqichda olib borildi:

Tajriba oldi bosqichida o'quvchilarning tafakkur darajasi, o'yin faoliyatiga qiziqishi va mustaqil fikrlash qobiliyati aniqlashtirildi.

Tajriba davrida tarbiya darslari o'yin texnologiyalariga asoslangan holda tashkil etilib, har bir mashg'ulotda formatif baholash vositalari qo'llandi, dars yakunida esa summativ baholash orqali natijalar umumlashtirildi.

Tahlil va umumlashtirish metodlari: Olingan natijalar statistik va sifat tahlili asosida qayta ishlanib, o'quvchilarning tafakkur rivojlanishidagi o'zgarishlar, baholash tizimining ta'siri hamda pedagogik samaradorlik darajasi aniqlanib, umumlashtiruvchi xulosalar chiqarildi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, tarbiya darslarida o'yin texnologiyalari bilan uyg'unlashtirilgan formatif va summativ baholash tizimi o'quvchilarning fikrlashni rivojlantirish, o'z fikrini erkin ifoda etish, mantiqiy xulosa chiqarish va o'z-o'zini baholash ko'nikmalarini shakllantirishda samarali vosita ekanligi aniqlandi.

FORMATIF BAHOLASH TOPSHIRIQLARI (joriy baholash)

Maqsad: Dars jarayonida o'quvchilarning fikrlash, tahlil qilish, ijodkorlik va muhokama qilish ko'nikmalarini aniqlash hamda rivojlantirish.

**FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONALAR ROLI:
ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA
PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR**
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya

No	Topshiriq nom	Topshiriq mazmuni	Baholash mezonlari
1	“Mantiqiy zanjir”	O‘qituvchi uchta so‘z aytadi: mehr, do‘stlik, yordam. O‘quvchi shu so‘zlarni bog‘lab, bir gap yoki voqeani tuzadi.	1-2 so‘zni bog‘lasa 1 ball; mantiqiy bog‘lanma bo‘lsa, 2 ball; mazmunli, ijodiy fikr bildirsa
2	“To‘g‘ri yoki noto‘g‘ri”	Tarbiya mavzusida 5 ta fikr o‘qiladi. Masalan: “Do‘stga faqat foyda keltirganda yordam berish kerak”. O‘quvchi “to‘g‘ri” yoki “noto‘g‘ri” deb izoh bilan javob beradi.	Har to‘g‘ri asoslangan javob 2 ball.
3	“Nimani tanlaysan?”	O‘quvchiga ikki holat beriladi: “Do‘sting xato qilsa, jim turasanmi yoki to‘g‘risini aytasanmi?”. Javobini izohlab beradi.	Fikrni asoslay olgan 3 ball; qisqa, lekin to‘g‘ri javob 2 ball.
4	“Men bugun o‘rgandim...”	Dars yakunida o‘quvchi bugungi darsda nimalarni bilib olganini 1-2 jumla bilan yozadi	Fikrni aniq ifodalasa 2 ball; ijodkorlik ko‘rsatsa 3 ball
5	“O‘zini bahola” kartochkasi	O‘quvchi o‘z ishtirokini baholaydi: faollik, fikr bildirishi, boshqalarga yordam berish.	O‘quvchining o‘zini baholashi va refleksiya darajasiga qarab 1-3 ball.

Formativ baholash vositalari: kuzatuv varaqasi, og‘zaki rag‘bat, “yulduzcha”, “barakalla”, “kulib turgan smaylik” belgilar, mini-refleksiya.

Baholash maqsadi: o‘quvchini doimiy qo‘llab-quvvatlash, kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, tafakkur rivojlanish jarayonini kuzatish.

SUMMATIV BAHOLASH TOPSHIRIQLARI (yakuniy baholash)

Maqsad: O‘quvchining o‘rganilgan mavzular asosida tafakkur, xulosa chiqarish, mantiqiy va ijtimoiy fikrlash qobiliyatini baholash.

**FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONALAR ROLI:
ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA
PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR**
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya

No	Topshiriq turi	Topshiriq mazmuni	Baholash mezonlari
1	Test savollari (5 tadan)	Tafakkur nima? O'yin darsda nima uchun kerak? 3. Formativ baholash nimani anglatadi? va hokazo.	To'g'ri javob 1 ball.
2	Mantiqiy vaziyat	"Sinfda ikki o'quvchi janjallashib qoldi. Sen tarbiya fanidan o'rganib, ularni qanday yarashtirarding?" javob yozma tarzda.	Muammoni anglay olgan 2 ball; to'g'ri yechim taklif qilgan 3 ball; mantiqiy va izchil javob 4 ball.
3	Ijodiy topshiriq	Agar sinfda 'Do'stlik kuni'ni o'tkazsak, sen qanday o'yin yok	G'oyaning yangiligi 2 ball; izchillik 2 ball; ijodkorlik 1 ball.

Menga eng foydali mashg'ulot qaysi bo'ldi?

Kelgusida nimalarni o'zgartiraman? Javoblarni chuqur tahlil qilgan 3 ball;
Yakuniy loyiha "Men yaxshi inson bo'lish uchun nimalar qilishim kerak?" mavzusida 5-7 gapdan iborat matn yozish. G'oya to'liqligi 2 ball; mantiqiylik 2 ball; tafakkur va axloqiy mazmun 2 ball.

Summativ baholash vositalari: yakuniy test, yozma ijodiy ish, refleksiya varaqasi;

Baholash maqsadi: o'quvchining butun o'quv jarayonidagi yutuqlarini tizimli ravishda umumlashtirish va tafakkur rivojlanish darajasini aniqlash.

Xulosa: Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirish, ularning mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatini shakllantirish eng dolzarb masalalardan biridir. Tarbiya darslari bu borada katta imkoniyatlarga ega bo'lib, unda o'yin texnologiyalari orqali o'quvchilarning bilish jarayonlari faollashtiriladi, ularning ijtimoiy, axloqiy va mantiqiy tafakkuri izchil rivojlantiriladi.

Tadqiqot davomida o'yin metodlaridan foydalanishning samarali shakllari, shuningdek, ularni baholashda formativ (joriy) va summativ (yakuniy) baholash tizimlarining o'rnini keng yoritildi. Formativ baholash jarayonida o'quvchining o'yin davomida o'z fikrini erkin ifoda etishi, mantiqiy fikr yuritishi, muammoli vaziyatga mustaqil yondashishi kuzatildi va baholandi. Bu turdagi baholash o'quvchiga o'z faoliyati

**FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONALAR ROLI:
ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA
PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR**
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya

ustidan refleksiya qilish, xatolarini anglash hamda o'zini takomillashtirish imkonini beradi.

Summativ baholash esa o'quv jarayonining yakuniy natijalarini aniqlash, o'quvchining umumiy rivojlanish darajasini, olgan bilimlarini amaliyotda qo'llay olish qobiliyatini baholashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu bosqichda testlar, ijodiy topshiriqlar, mini-esse va refleksiv savollar asosida o'quvchining tafakkur, muloqot va tahlil ko'nikmalari kompleks tarzda baholandi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, o'yin metodlarini formatif va summativ baholash tizimlari bilan uyg'unlashtirish o'quvchilarning:

- bilimlarni mustahkamlash,
- fikrni aniq va mantiqan ifodalash,
- hamkorlikda ishlash va tahlil qilish,

Formatif baholash o'qituvchiga o'quvchilarning individual yondashuvini aniqlash, ularning kuchli va sust tomonlarini tahlil qilish imkonini beradi. Summativ baholash esa o'quvchilarning umumiy natijasini raqamli ko'rsatkichlar asosida aniqlab, ularga keyingi bosqichda nimalarga e'tibor qaratish kerakligini belgilab beradi.

Shu o'rinda ta'kidlash joizki, baholashning har ikki turi o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, ular ta'lim jarayonining uzluksizligini, shaffofligini va samaradorligini ta'minlaydi. O'yinli yondashuv asosidagi tarbiya darslari o'quvchilarni nafaqat bilish faoliyatiga, balki ijtimoiy hayotga tayyorlaydi, ularning ijobiy fazilatlarini shakllantiradi.

- Xulosa qilib aytganda, formatif va summativ baholash tizimlarini uyg'un qo'llash:
 - ta'lim sifatini oshiradi;
 - o'quvchilarda tafakkur faoliyatini rivojlantiradi;
 - ularning individual imkoniyatlarini ochib beradi;
 - o'yin orqali o'rganish jarayonini mazmunli va qiziqarli qiladi.

Natijada, tarbiya darslari o'quvchi shaxsini har tomonlama kamol toptirishga, axloqiy, ma'naviy va intellektual jihatdan yetuk insonni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Vygotskiy, L. S. (1934). Myshleniye i rech'. - Moskva: Gosizdat. (Tafakkur va nutqning o'zaro bog'liqligi hamda o'yin faoliyatining bola rivojlanishidagi o'rni haqida.)
2. Piaget, J. (1951). Play, Dreams and Imitation in Childhood. - London: Routledge & Kegan Paul. (O'yin faoliyatining intellektual rivojlanishga ta'siri yoritilgan.)
3. Bruner, J. (1996). The Culture of Education. - Harvard University Press. (Baholash va o'yinli yondashuvlar orqali madaniy o'rganish nazariyasi asoslab berilgan.)

**FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONALAR ROLI:
ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA
PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR**
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya

4. Bloom, B. S. (1976). Human Characteristics and School Learning. - New York: McGraw-Hill.
(Baholash jarayonining bosqichlari va o‘quvchilarning tafakkurini o‘lchash mezonlari bayon etilgan.)
5. Black, P., & Wiliam, D. (1998). Inside the Black Box: Raising Standards Through Classroom Assessment. - London: King's College.
(Formativ baholashning mohiyati va samaradorligi haqida zamonaviy yondashuv.)
6. Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing. New York: Longman.
(Bilish jarayonlarini baholashda taksonomik yondashuvlar tahlil qilingan.)
7. Sh. Toshpo‘latova. (2020). Boshlang‘ich ta’limda interfaol metodlardan foydalanishning samaradorligi. - Toshkent: TDPU nashriyoti.
(O‘yinli metodlarning tarbiyaviy va ta’limiy ahamiyati tahlil qilingan.)
8. Z. Qurbonova. (2021). Tafakkurni rivojlantiruvchi o‘yinlarning pedagogik asoslari. “Pedagogik ta’lim” ilmiy jurnali, №3.
(Boshlang‘ich sinfda tafakkur rivoji uchun o‘yinlardan foydalanish tajribasi bayon etilgan.)
9. Karimova, V. M. (2018). Psixologiya: umumiy, ijtimoiy va pedagogik asoslar. - Toshkent: O‘zbekiston Milliy universiteti nashriyoti.
(Tafakkur, idrok va o‘quv motivatsiyasi psixologik tahlil qilingan.)
10. Hasanov, B. (2019). Baholash tizimining takomillashtirilgan yondashuvlari. “Ta’lim va innovatsiyalar” jurnali, №4.
(Formativ va summativ baholash amaliyotlari haqida tahliliy maqola.)
11. Nurmatov, S. (2020). Interfaol metodlar orqali o‘quvchilarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirish. Toshkent: TDPU ilmiy to‘plami.
(O‘yinli metod va tafakkur rivoji o‘rtasidagi bog‘liqlik yoritilgan.)
12. Rasulova, M. (2022). O‘yin texnologiyalarining tarbiya darslaridagi ahamiyati. “Boshlang‘ich ta’lim” jurnali, №2.
(O‘yin metodlarini baholash tizimiga integratsiya qilish yondashuvlari ko‘rsatilgan.)
13. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ–4319-sonli qarori. (2019-yil 9-may). O‘zbekiston Respublikasida ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi. (Ta’lim sifatini oshirish, baholash tizimini modernizatsiya qilish vazifalari belgilangan.)
14. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. (2020). Umumta’lim fanlari bo‘yicha o‘quv dasturi (Boshlang‘ich ta’lim). Toshkent.
(Tarbiya fani bo‘yicha o‘yin va baholash yondashuvlari tavsiya qilingan.)
15. G‘ulomova, Z. (2023). Formativ baholashda o‘yinli yondashuvlarning ahamiyati. “Ilm va ta’lim rivoji” jurnali, №1.
(Formativ baholash jarayonida o‘yin elementlarining o‘rni amaliy misollar bilan tahlil qilingan.)